

SYSTEM PRAWA HANDLOWEGO

TOM 7

POSTĘPOWANIE SĄDOWE W SPRAWACH CYWILNYCH Z UDZIAŁEM PRZEDSIĘBIORCÓW

TADEUSZ WIŚNIEWSKI (red.)

2. WYDANIE



C·H·BECK

SYSTEM PRAWA HANDLOWEGO

Pod redakcją
Profesora Stanisława Włodyki

TOM 7
POSTĘPOWANIE SĄDOWE W SPRAWACH CYWILNYCH
Z UDZIAŁEM PRZEDSIĘBIORCÓW

Wydawnictwo C.H.Beck
przy współpracy
z Instytutem Prawa Spółek i Inwestycji Zagranicznych
w Krakowie

Seria
SYSTEM PRAWA HANDLOWEGO
Pod redakcją Profesora Stanisława Włodyki

- Tom 1.* Prawo handlowe – część ogólna
- Tom 2.* Prawo spółek handlowych
- Tom 3.* Prawo własności przemysłowej
- Tom 4.* Prawo papierów wartościowych
- Tom 5.* Prawo umów handlowych
- Tom 6.* Prawo o upadłości przedsiębiorców
- Tom 7.* Postępowanie sądowe w sprawach cywilnych z udziałem przedsiębiorców
- Tom 8.* Arbitraż handlowy
- Tom 9.* Międzynarodowe prawo handlowe
- Tom 10.* Prawo karne gospodarcze

POSTĘPOWANIE SĄDOWE
W SPRAWACH
CYWILNYCH Z UDZIAŁEM
PRZEDSIĘBIORCÓW

TOM 7

Pod redakcją
Profesora Tadeusza Wiśniewskiego

Autorzy:

dr Katarzyna Gajda-Roszczyńska, prof. UW i dr hab. Elwira Marszałkowska-Krześ,
prof. dr hab. Piotr Pogonowski, dr Piotr Rylski, prof. dr hab. Karol Weitz,
prof. dr hab. Tadeusz Wiśniewski



WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2013

Wydane we współpracy z Instytutem Prawa Spółek
i Inwestycji Zagranicznych
Sp. z o.o. w Krakowie

Autorami poszczególnych części są:

<i>Katarzyna Gajda-Roszczyńska</i>	rozdział 6–8
<i>Elwira Marszałkowska-Krześ</i>	rozdział 12
<i>Piotr Pogonowski</i>	rozdział 10–11
<i>Piotr Rylski</i>	rozdział 9
<i>Karol Weitz</i>	rozdział 6–8
<i>Tadeusz Wiśniewski</i>	rozdział 1–5

Redakcja: Iwona Nocuń
Wydawca: Joanna Ziemiecka



© Wydawnictwo C.H.Beck 2013

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: TimPrint
Druk i oprawa: Totem, Inowrocław

ISBN 978-83-255-5271-8



ISBN e-book 978-83-255-5272-5

Spis treści

Przedmowa	XI
Wykaz skrótów	XIII
Część I. Ogólne postępowanie rozpoznawcze procesowe	1
Rozdział 1. System postępowania sądowego w sprawach cywilnych z udziałem przedsiębiorców	3
1.1. Geneza sądownictwa w sprawach gospodarczych i procesowego postępowania odrębnego w tej kategorii spraw	6
1.2. Pojęcie sprawy gospodarczej w aspekcie historycznym	14
1.2.1. Uwagi ogólne	14
1.2.2. Istotne cechy działalności gospodarczej	24
1.2.2.1. Uwagi ogólne	24
1.2.2.2. Określenie działalności wytwórczej, budowlanej, handlowej, usługowej oraz poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania kopaliny ze złóż	25
1.2.2.3. Zarobkowy charakter działalności gospodarczej	27
1.2.2.4. Zorganizowany charakter działalności	29
1.2.2.5. Ciągłość działalności	30
1.2.2.6. Działalność zawodowa	31
1.2.2.7. Prowadzenie działalności gospodarczej we własnym imieniu	34
1.2.2.8. Związek z działalnością gospodarczą	35
1.3. Aktualne pojęcie sprawy gospodarczej	37
1.3.1. Uwagi wstępne	37
1.3.2. Sprawa gospodarcza <i>sensu stricto</i>	38
1.3.3. Sprawa gospodarcza <i>sensu largo</i>	44
Rozdział 2. Postępowanie przed sądem I instancji w procesie cywilnym	47
2.1. Uwagi ogólne (odmienności procesowe w odniesieniu do przedsiębiorców)	49
2.2. Właściwość rzeczowa, miejscowa i funkcjonalna sądu	50
2.2.1. Właściwość rzeczowa	50
2.2.2. Właściwość miejscowa	53
2.2.3. Skład sądu i posiedzenia sądowe	58
2.3. Zdolność sądowa, procesowa i postulacyjna oraz legitymacja procesowa	59
2.4. Pełnomocnicy procesowi i doręczenia	68
2.5. Reguły koncentracji materiału procesowego (pozew, odpowiedź na pozew, pisma przygotowawcze)	74
Rozdział 3. Postępowanie apelacyjne	87
3.1. Uwagi wstępne	89
3.2. Dopuszczalność apelacji	91
3.2.1. Rodzaj zaskarżanego orzeczenia	93

3.2.2. Zachowanie wymaganej formy	93
3.2.3. Zachowanie ustawowego terminu	93
3.2.4. Przysługiwanie legitymacji do zaskarżenia	95
3.3. Wymagania formalne apelacji	98
3.3.1. Wymagania ogólne i szczególne	98
3.3.2. Powołanie nowych faktów i dowodów	105
3.3.3. Wniosek o rozpoznanie postanowień sądu I instancji niepodlegających zaskarżeniu	106
3.4. Odpowiedź na apelację. Postępowanie sprawdzające	107
3.5. Przebieg postępowania apelacyjnego	110
3.5.1. Uwagi wstępne	110
3.5.2. Rozpoznanie apelacji na posiedzeniu niejawnym	111
3.5.3. Rozpoznanie apelacji na rozprawie	111
3.6. Zakres rozpoznania sprawy w postępowaniu apelacyjnym	115
3.7. Zakończenie merytoryczne i procesowe postępowania apelacyjnego	121
3.7.1. Uwagi wstępne	121
3.7.2. Wyroki sądu II instancji	121
3.7.3. Postanowienia sądu II instancji kończące postępowanie apelacyjne	124
3.8. Uzasadnianie i doręczanie orzeczeń sądu II instancji	125
Rozdział 4. Postępowanie kasacyjne	127
4.1. Uwagi wstępne	128
4.2. Dopuszczalność skargi kasacyjnej	130
4.2.1. Ustawowa dopuszczalność skargi kasacyjnej ze względu na rodzaj i charakter orzeczenia	130
4.2.2. Zgodność skargi kasacyjnej z wymogami konstrukcyjnymi i formalnymi	132
4.2.3. Złożenie skargi kasacyjnej w ustawowym terminie	134
4.2.4. Sporządzenie skargi kasacyjnej z uwzględnieniem obowiązkowego zastępstwa stron przez adwokatów lub radców prawnych	136
4.2.5. Złożenie skargi kasacyjnej przez osobę legitymowaną	137
4.3. Podstawy skargi kasacyjnej	137
4.4. Odpowiedź na skargę kasacyjną. Postępowanie sprawdzające	142
4.5. Przebieg postępowania kasacyjnego	145
4.5.1. Postanowienie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania	145
4.5.2. Rozpoznanie skargi kasacyjnej	146
4.6. Zakończenie merytoryczne i procesowe postępowania kasacyjnego	148
Rozdział 5. Wznowienie postępowania	155
5.1. Uwagi wstępne	155
5.2. Podstawy wznowienia	157
5.3. Przebieg postępowania	159
Część II. Szczególne postępowania rozpoznawcze	165
Rozdział 6. Postępowanie w sprawach z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów, regulacji energetyki, regulacji telekomunikacji i poczty oraz regulacji transportu kolejowego	167
6.1. Wprowadzenie	176

6.2. Postępowanie w sprawach z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów	190
6.2.1. Uwagi ogólne	190
6.2.2. Zakres przedmiotowy postępowania	202
6.2.3. Postępowanie przed Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów	206
6.2.4. Postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów	210
6.2.4.1. Charakter postępowania przed sądem ochrony konkurencji i konsumentów	210
6.2.4.2. Odwołanie	212
6.2.4.3. Podmioty postępowania	217
6.2.4.4. Przebieg postępowania	221
6.2.4.5. Sprawy zażaleń na postanowienia	237
6.2.4.6. Środki zaskarżenia	239
6.3. Postępowania w sprawach z zakresu regulacji energetyki, regulacji telekomunikacji i poczty oraz regulacji transportu kolejowego	243
6.3.1. Zakresy przedmiotowe postępowań	243
6.3.2. Przebieg postępowań	247
Rozdział 7. Postępowanie w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone	253
7.1. Wprowadzenie	260
7.2. Kontrola incydentalna a kontrola abstrakcyjna	273
7.3. Postępowanie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone	278
7.3.1. Charakter spraw o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone	278
7.3.2. Sąd i inne podmioty postępowania	282
7.3.3. Przebieg postępowania	291
7.3.4. Rozstrzygnięcie sprawy i jego skutki	298
Rozdział 8. Mediacja w sprawach gospodarczych	315
8.1. Wprowadzenie	326
8.2. Podstawowe założenia regulacji mediacji	342
8.3. Mediator	349
8.4. Umowa o mediację	355
8.5. Wszczęcie mediacji umownej	360
8.6. Skierowanie do mediacji przez sąd	363
8.7. Przebieg i koszty postępowania mediacyjnego	366
8.8. Ugoda zawarta przed mediatorem	371
Rozdział 9. Postępowania nieprocesowe służące rozstrzygnięciu sporów z zakresu przepisów o przedsiębiorstwach państwowych oraz innych sporów wewnątrz korporacyjnych i nadzorczych	381
9.1. Uwagi wstępne	383
9.2. Rodzaje postępowań	385
9.3. Sprawy z zakresu przepisów o przedsiębiorstwach państwowych i o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego	388
9.4. Sprawy wynikające z realizacji zbiorowego prawa pracowników do informacji	393

9.5. Sprawy z zakresu ustawy o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa	396
9.6. Postępowania przedsądowe	398
9.7. Postępowania sądowe	402
9.7.1. Organy	402
9.7.1.1. Jurysdykcja krajowa	402
9.7.1.2. Właściwość i skład sądu	405
9.7.2. Uczestnicy	408
9.7.3. Koszty postępowania	417
9.7.4. Przebieg postępowań i kognicja sądu	419
9.7.5. Orzekanie	424
9.7.6. Środki zaskarżenia	425
9.7.7. Wykonanie orzeczeń	425
Część III. Postępowanie zabezpieczające, egzekucyjne i rejestrowe	427
Rozdział 10. Postępowanie zabezpieczające	429
10.1. Istota, cel oraz funkcje zabezpieczenia i postępowania zabezpieczającego	434
10.1.1. Uwagi wprowadzające	434
10.1.2. Rodzaje zabezpieczeń	436
10.2. Miejsce postępowania zabezpieczającego w systemie sądowego prawa postępowania cywilnego	437
10.3. Dopuszczalność zabezpieczenia	440
10.4. Przesłanki skutecznego udzielenia zabezpieczenia roszczenia przez sąd	444
10.5. Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych	448
10.6. Zabezpieczenie roszczeń niepieniężnych	455
10.7. Przebieg postępowania zabezpieczającego (dynamika postępowania)	457
10.7.1. Wszczęcie postępowania zabezpieczającego	457
10.7.1.1. Wnioskodawca	457
10.7.1.2. Treść wniosku o udzielenie zabezpieczenia	458
10.7.1.3. Termin do złożenia wniosku o udzielenie zabezpieczenia	459
10.7.2. Rozpoznanie wniosku o udzielenie zabezpieczenia	460
10.7.2.1. Sąd właściwy do rozpoznania wniosku	460
10.7.2.2. Skład sądu	461
10.7.2.3. Rozpoznanie wniosku o udzielenie zabezpieczenia	461
10.7.3. Orzeczenie o udzieleniu zabezpieczenia	462
10.7.4. Zaskarżenie orzeczenia sądu	464
10.7.5. Rozpoznanie zażalenia przez sąd II instancji	465
10.7.5.1. Orzeczenie sądu II instancji	465
10.7.5.2. Dopuszczalność środków zaskarżenia do Sądu Najwyższego ...	465
10.8. Wykonanie zabezpieczenia. Rozszerzona skuteczność postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia	466
10.9. Upadek zabezpieczenia	467
10.10. Koszty postępowania zabezpieczającego	468
10.11. Odszkodowanie za szkodę spowodowaną udzieleniem zabezpieczenia	470
10.12. Zabezpieczenie roszczeń w postępowaniu upadłościowym	470
10.13. Zabezpieczenie dowodów	471

Rozdział 11. Egzekucja i postępowanie egzekucyjne	473
11.1. Zagadnienia wstępne	477
11.1.1. Pojęcie egzekucji i postępowania egzekucyjnego. Aksjologiczne podstawy egzekucji	477
11.1.2. Przesłanki postępowania egzekucyjnego	480
11.1.3. Zasady postępowania egzekucyjnego	482
11.1.4. Rodzaje i sposoby egzekucji	485
11.1.5. Źródła prawa egzekucyjnego	486
11.2. Podmioty, uczestnicy i organy postępowania egzekucyjnego	487
11.3. Podstawa egzekucji	490
11.3.1. Europejski tytuł egzekucyjny	490
11.3.2. Klauzula wykonalności	494
11.4. Dynamika postępowania egzekucyjnego	497
11.4.1. Wszczęcie egzekucji	497
11.4.2. Zawieszenie i umorzenie postępowania egzekucyjnego	500
11.4.3. Środki prawne w postępowaniu egzekucyjnym	505
11.5. Wyłączenia spod egzekucji	506
11.6. Powództwa przeciwegzekucyjne	509
11.6.1. Cel powództwa przeciwegzekucyjnego	509
11.6.2. Powództwo eskcydencyjne (interwencyjne)	511
11.6.3. Powództwo z art. 791 § 2 KPC	512
11.7. Egzekucja świadczeń pieniężnych	512
11.7.1. Egzekucja z ruchomości	512
11.7.2. Egzekucja z wynagrodzenia za pracę	517
11.7.3. Egzekucja z rachunku bankowego i z rachunku prowadzonego przez spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową	520
11.7.4. Egzekucja z innych wierzytelności	523
11.7.5. Egzekucja z innych praw majątkowych	527
11.7.6. Egzekucja z nieruchomości	531
11.7.6.1. Zajęcie nieruchomości	531
11.7.6.2. Opis i oszacowanie zajętej nieruchomości	537
11.7.6.3. Obwieszczenie o licytacji	539
11.7.6.4. Warunki licytacyjne	540
11.7.6.5. Licytacja	542
11.7.6.6. Przybicie	545
11.7.6.7. Przesądzenie własności	547
11.7.7. Egzekucja z ułamkowej części nieruchomości oraz użytkowania wieczystego	549
11.7.8. Uproszczona egzekucja z nieruchomości	550
11.7.9. Egzekucja ze statków morskich	552
11.7.10. Podział sumy uzyskanej z egzekucji	552
11.7.10.1. Plan podziału i pierwszeństwo zaspokojenia wierzytelności ...	552
11.7.10.2. Podział sumy uzyskanej przez egzekucję z wynagrodzenia za pracę	555
11.7.10.3. Podział sumy uzyskanej przez egzekucję z ruchomości, wierzytelności i innych praw majątkowych	556
11.7.10.4. Podział sumy uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości ...	556
11.8. Egzekucja świadczeń niepieniężnych	558
11.9. Egzekucja z udziałem Skarbu Państwa i przedsiębiorców	563

Spis treści

11.9.1. Egzekucja z udziałem Skarbu Państwa	563
11.9.2. Egzekucja z udziałem przedsiębiorcy	564
11.9.3. Egzekucja przez zarząd przymusowy	564
11.9.4. Egzekucja przez sprzedaż przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego	569
11.10. Egzekucja celem zniesienia współwłasności nieruchomości w drodze sprzedaży publicznej	571
11.11. Koszty egzekucji sądowej	572
11.11.1. Zasady ponoszenia kosztów egzekucji	572
11.11.2. Koszty egzekucji na podstawie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji	575
11.11.3. Zwolnienie od kosztów egzekucji	576
11.12. Stosunek sądowego postępowania egzekucyjnego do innych postępowań wykonawczych	577
Rozdział 12. Postępowanie rejestrowe	581
12.1. Wiadomości wstępne	588
12.1.1. Systemy rejestracji przedsiębiorców	588
12.1.2. Organizacja rejestru	589
12.1.3. Źródła prawa	593
12.1.4. Zasady rejestru	594
12.2. Pojęcie postępowania rejestrowego i sprawy rejestrowej	598
12.3. Sąd	600
12.3.1. Jurysdykcja krajowa	600
12.3.2. Właściwość sądu	602
12.3.3. Skład sądu	607
12.4. Uczestnicy postępowania rejestrowego	608
12.4.1. Uwagi ogólne	608
12.4.2. Zdolność sądowa i procesowa	610
12.4.3. Zdolność postulacyjna	614
12.4.4. Legitymacja do występowania w postępowaniu rejestrowym	614
12.4.5. Reprezentacja uczestników w postępowaniu rejestrowym	620
12.5. Przebieg postępowania	632
12.5.1. Wszczęcie postępowania	632
12.5.2. Formalne badanie wniosku	637
12.5.3. Merytoryczne badanie wniosku	639
12.5.4. Posiedzenia	651
12.5.5. Postępowanie dowodowe	651
12.6. Orzeczenia i ich zaskarżanie	652
12.6.1. Rodzaje orzeczeń	652
12.6.2. Uzasadnianie i doręczanie orzeczeń	655
12.6.3. Koszty postępowania	655
12.6.4. Środki weryfikacji orzeczeń	657
Indeks rzeczowy	667

Przedmowa

Niniejszy tom wchodzi w skład Systemu Prawa Handlowego. Zostały w nim przedstawione kompleksowo i systematycznie zagadnienia procesowe związane z prowadzeniem sporów cywilnoprawnych przez przedsiębiorców. Omówiono pojęcie sprawy gospodarczej oraz postępowanie w tych sprawach, przy czym najpierw przepisy ogólne, a następnie regulację postępowań w sprawach cywilnych należących do drogi sądowej przed sądami powszechnymi na podstawie przepisów o ochronie konkurencji, prawa energetycznego, prawa telekomunikacyjnego, prawa pocztowego oraz przepisów o transporcie kolejowym. Uwzględniono postępowanie przeciwko przedsiębiorcom o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Nie pominięto także postępowania mediacyjnego i postępowania nieprocesowego w sprawach z zakresu przepisów o przedsiębiorstwach państwowych państwowego wynikających z realizacji zbiorowego prawa pracowników do informacji oraz sporów między państwowymi osobami prawnymi a organem założycielskim lub sprawującym nadzór. Szczegółowo zrelacjonowano postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Omówiono także zawilą i nie zawsze jasną problematykę postępowania rejestrowego.

Tom nie obejmuje jednak całości tej problematyki, gdyż materia składająca się na postępowanie upadłościowe i naprawcze będzie omówiona w odrębnym tomie. Postępowanie przed arbitrażem gospodarczym zostało natomiast omówione w tomie 8 Systemu Prawa Handlowego. Ograniczone ramy wydawnicze są natomiast powodem ominięcia międzynarodowego postępowania cywilnego oraz nieprzedstawienia wszystkich objętych tytułem tomu zagadnień występujących w teorii i praktyce. Usiłowano jednak wskazać najistotniejsze z nich, zwłaszcza te dyskusyjne.

W drugim wydaniu tomu 7. uwzględniono zmiany Kodeksu postępowania cywilnego z 16.9.2011 r. (weszły w życie 3.5.2012 r.), które znoszą postępowanie odrębne w sprawach gospodarczych. Pomimo tego ustawodawca, dokonując modelowej zmiany w zakresie sposobu rozpoznawania spornych spraw z udziałem przedsiębiorców, utrzymał pojęcie „sprawy gospodarczej”, a zagadnienia omawiane w tym tomie stanowią przedmiot zainteresowania praktyków zajmujących się obsługą podmiotów gospodarczych.

Zdając sobie sprawę z systemowego charakteru opracowania autorzy starali się osadzić swoje rozważania w płaszczyźnie zasad i celów prawa postępowania cywilnego. Autorzy wskazują też kierunek pożądaných i oczekiwanych – w ich mniemaniu – zmian w obowiązującym ustawodawstwie. W celu właściwego zobrazowania funkcjonowania odnośnych przepisów prawa w praktyce wykorzystali orzecznictwo Sądu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych, przy czym przytaczali nie tylko orzeczenia zapadłe na gruncie obowiązującego stanu prawnego, lecz również wcześniejsze, jeżeli zachowały aktualność lub walor poznawczy.

Poszczególne partie niniejszego tomu są indywidualnym dziełem ich autorów, dlatego każdy z nich odpowiada wyłącznie za wyrażone przez siebie poglądy. Nie naruszając

Przedmowa

stanowiska poszczególnych autorów oraz ich indywidualnego sposobu ujęcia i przedstawienia zagadnień, całości wywodu starano się nadać możliwie jednolity charakter.

Wykorzystane piśmiennictwo zamieszczono na początku każdej merytorycznie odrębnej części tomu.

Publikacja uwzględnia stan prawny na dzień 1 października 2013 r.

Warszawa, październik 2013 r.

Prof. *Tadeusz Wiśniewski*

Wykaz skrótów

1. Akty prawne

- CzynKomR rozp. Min. Sprawiedliwości z 9.3.1968 r. w sprawie czynności komorników (Dz.U. Nr 10, poz. 52 ze zm.)
- dKPC. rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 29.11.1930 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 1950 r. Nr 43, poz. 394 ze zm.) – akt nieobowiązujący
- Dyrektywa 2001/86/WE Dyrektywa Rady 2001/86/WE z 8.10.2001 r. uzupełniająca statut spółki europejskiej w odniesieniu do uczestnictwa pracowników (Dz.Urz. WE L Nr 294, s. 22)
- Dyrektywa 2002/14/WE Dyrektywa 2002/14/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 11.3.2002 r. ustanawiająca ogólne ramowe warunki informowania i przeprowadzania konsultacji z pracownikami we Wspólnocie Europejskiej (Dz.Urz. WE L Nr 80, s. 29)
- Dyrektywa 2003/58/WE Dyrektywa 2003/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 15.6.2003 r. zmieniająca dyrektywę Rady 68/151/EWG w zakresie wymagań dotyczących jawności w odniesieniu do niektórych typów spółek (Dz.Urz. UE L Nr 221, s. 13)
- Dyrektywa 2003/72/WE Dyrektywa Rady 2003/72/WE z 22.7.2003 r. uzupełniająca statut spółdzielni europejskiej w odniesieniu do zaangażowania pracowników (Dz.Urz. UE L Nr 207, s. 25)
- Dyrektywa 2005/56/WE Dyrektywy 2005/56/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 26.10.2005 r. w sprawie transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych (Dz.Urz. UE L Nr 310, s. 1)
- Dyrektywa 2008/52/WE Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/52/WE z 21.5.2008 r. w sprawie niektórych aspektów mediacji w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. UE L Nr 136, s. 3)
- Dyrektywa 2009/38/WE. Dyrektywa 2009/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 6.5.2009 r. w sprawie ustanowienia europejskiej rady zakładowej lub trybu informowania pracowników i konsultowania się z nimi w przedsiębiorstwach lub w grupach przedsiębiorstw o zasięgu wspólnotowym (Dz.Urz. UE L Nr 122, s. 28)
- Dyrektywa 93/13/EWG Dyrektywa Rady 93/13/EWG z 5.4.1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz. WE L Nr 95, s. 29)
- Dyrektywa 94/45/WE Dyrektywa Rady 94/45/WE z 22.9.1994 r. w sprawie ustanowienia Europejskiej Rady Zakładowej lub trybu informowania i konsultowania pracowników w przedsiębiorstwach lub w grupach przedsiębiorstw o zasięgu wspólnotowym (Dz.Urz. WE L Nr 254, s. 64) – akt nieobowiązujący
- Dyrektywa 98/27/WE Dyrektywa 98/27/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 19.5.1998 r. w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk w celu ochrony interesów konsumentów (Dz.Urz. WE L Nr 166, s. 51) – akt nieobowiązujący
- DziałGospU ustawa z 23.12.1988 r. o działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 41, poz. 324 ze zm.) – akt nieobowiązujący
- DziałGospPZagrU ustawa z 23.12.1988 r. o działalności gospodarczej z udziałem podmiotów zagranicznych (Dz.U. Nr 41, poz. 325 ze zm.) – akt nieobowiązujący

Wykaz skrótów

DziałUbezpiecU	ustawa z 22.5.2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 950)
EuropRadZakłU	ustawa z 5.4.2002 r. o europejskich radach zakładowych (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1146)
InfoPracowU	ustawa z 7.4.2006 r. o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji (Dz.U. Nr 79, poz. 550 ze zm.)
KC	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)
KH	rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.6.1934 r. – Kodeks handlowy (Dz.U. Nr 57, poz. 502 ze zm.) – akt nieobowiązujący
KK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 ze zm.)
KKW	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90, poz. 557 ze zm.)
KomSądEgzU	ustawa z 29.8.1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn. Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze sprost. i ze zm.)
KP	ustawa z 26.6.1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn. Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.)
KPA	ustawa z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 267)
KPC	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zm.)
KPK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.)
KRO	ustawa z 25.2.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 788 ze zm.)
KRSU	ustawa z 20.8.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn. Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 ze zm.)
KSCU	ustawa z 28.7.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.)
KSH	ustawa z 15.9.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 1030)
KWU	ustawa z 6.7.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 707 ze zm.)
KZ	rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.10.1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz.U. Nr 82, poz. 598 ze zm.) – akt nieobowiązujący
nowela z 16.11.2006 r.	ustawa z 16.11.2006 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 235, poz. 1699)
nowela z 16.9.2011 r.	ustawa z 16.9.2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 233, poz. 1381)
ObrInstrFinU	ustawa z 29.7.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 211, poz. 1384 ze zm.)
OchrKonkurU	ustawa z 16.2.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.)
OchrKonkurU z 2000 r.	ustawa z 15.12.2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) – akt nieobowiązujący
OdpFPublU	ustawa z 20.1.2011 r. o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenie prawa (Dz.U. Nr 34, poz. 173)
OrdPU	ustawa z 29.8.1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 749 ze zm.)
Pierwsza Dyrektywa	Pierwsza Dyrektywa Rady z 9.3.1968 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w Państwach Członkowskich od spółek w rozumieniu art. 58 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności w całej Wspólnocie, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno wspólników jak i osób trzecich (Dz.Urz. WE L Nr 65, s. 8) – akt nieobowiązujący

PodpEIU	ustawa z 18.9.2001 r. o podpisie elektronicznym (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 262)
PostEgzAdmU.	ustawa z 17.6.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1015 ze zm.)
PrAdw	ustawa z 26.5.1982 r. – Prawo o adwokaturze (tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188 ze zm.)
PrBank.	ustawa z 29.8.1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1376 ze zm.)
PrBud	ustawa z 7.7.1994 r. – Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm.)
PrEnerg	ustawa z 10.4.1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1059 ze zm.)
PrGosp.	ustawa z 19.11.1999 r. – Prawo działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.) – akt nieobowiązujący
PrNot.	ustawa z 14.2.1991 r. – Prawo o notariacie (tekst jedn. Dz.U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158 ze zm.)
PrPoczt	ustawa z 23.11.2012 r. – Prawo pocztowe (Dz.U. poz. 1529)
PrPostAdm	ustawa z 30.8.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 270 ze zm.)
PrPrywM.	ustawa z 4.2.2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. Nr 80, poz. 432)
PrPrzem.	rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 7.6.1927 r. o prawie przemysłowym (Dz.U. Nr 53, poz. 468 ze zm.) – akt nieobowiązujący
PrSpółdz	ustawa z 16.9.1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn. Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.)
PrStow.	ustawa z 7.4.1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 ze zm.)
PrTelekom.	ustawa z 16.7.2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz.U. Nr 171, poz. 1800 ze zm.)
PrUpN	ustawa z 28.2.2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1112 ze zm.)
PrUSP	ustawa z 27.7.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 427 ze zm.)
PrWlPrzem	ustawa z 30.6.2000 r. – Prawo własności przemysłowej (tekst jedn. Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.)
PrZamPubl	ustawa z 29.1.2004 r. – Prawo zamówień publicznych (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 907 ze zm.)
PrzedPaństwU.	ustawa z 25.9.1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (tekst jedn. Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 981 ze zm.)
PrzPrMonU	ustawa z 24.2.1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym (tekst jedn. Dz.U. z 1999 r. Nr 52, poz. 547 ze zm.) – akt nieobowiązujący
PWKC.	ustawa z 23.4.1964 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 94 ze zm.)
RadPrU	ustawa z 6.7.1982 r. o radcach prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 10, poz. 65 ze zm.)
RegUSP.	rozp. Min. Sprawiedliwości z 23.2.2007 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. Nr 38, poz. 249 ze zm.)
Rozporządzenie Nr 1/2003	Rozporządzenie Rady (WE) Nr 1/2003 z 16.12.2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 Traktatu (Dz.Urz. WE L Nr 1 z 2003 r., s. 1)
Rozporządzenie Nr 1215/2012	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1215/2012 z 12.12.2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych

Wykaz skrótów

oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. UE L Nr 351, s. 1) – wchodzi w życie od 10.1.2015 r.

- Rozporządzenie
Nr 1435/2003 Rozporządzenie Rady (WE) Nr 1435/2003 z 22.7.2003 r. w sprawie statutu spółdzielni europejskiej (SCE) (Dz.Urz. UE L Nr 207, s. 1)
- Rozporządzenie
Nr 2137/85
(Rozporządzenie EZIG) Rozporządzenie Rady (EWG) Nr 2137/85 z 25.7.1985 r. w sprawie europejskiego ugrupowania interesów gospodarczych (Dz.Urz. WE L Nr 199, s. 1)
- Rozporządzenie
Nr 44/2001 Rozporządzenie Rady (WE) Nr 44/2001 z 22.12.2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. WE L Nr 12 z 2001 r., s. 1) – od 10.1.2015 r. zostanie zastąpione przez Rozporządzenie Nr 1215/2012
- Rozporządzenie
Nr 805/2004 Rozporządzenie (WE) Nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z 21.4. 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych (Dz.Urz. UE L Nr 143, s. 15)
- RozpSprSGU ustawa z 24.5.1989 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych (Dz.U. Nr 33, poz. 175 ze zm.)
- RPOU ustawa z 15.7.1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.)
- RzeczPatentU ustawa z 11.4.2001 r. o rzecznikach patentowych (tekst jedn. Dz.U. z 2011 r. Nr 155, poz. 925)
- SamZaU ustawa z 25.9.1981 r. o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego (Dz.U. Nr 24, poz. 123 ze zm.)
- SNU ustawa z 23.11.2002 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 499)
- SpółEuroU ustawa z 22.7.2006 r. o spółdzielni europejskiej (Dz.U. Nr 149, poz. 1077 ze zm.)
- SpółkaEuropU ustawa z 4.3.2005 r. o europejskim zgrupowaniu interesów gospodarczych i spółce europejskiej (Dz.U. Nr 62, poz. 551 ze zm.)
- SwobDziałGospU ustawa z 2.7.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 672 ze zm.)
- TFUE Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE C Nr 326 z 26.10.2012 r., s. 47)
- TranspKolU ustawa z 28.3.2003 r. o transporcie kolejowym (tekst jedn. Dz.U. z 2007 r. Nr 16, poz. 94 ze zm.)
- TWE Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską – akt nieobowiązujący
- UczPracSpU ustawa z 25.4.2008 r. o uczestnictwie pracowników w spółce powstałej w wyniku transgranicznego połączenia się spółek (Dz.U. Nr 86, poz. 525)
- VI Dyrektywa Dyrektywa Rady 77/388/EWG z 17.5.1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw Państw Członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednoliconą podstawą wymiaru podatku (Dz.Urz. WE L Nr 145, s. 1) – akt nieobowiązujący
- WłLokU ustawa z 24.6.1994 r. o własności lokali (tekst jedn. Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903 ze zm.)
- WykUprSPU ustawa z 8.8.1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1224)
- ZNKU ustawa z 16.4.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jedn. Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.)
- ZwZawU ustawa z 23.5.1991 r. o związkach zawodowych (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854 ze zm.)

2. Organy, organizacje, instytucje

ETPC	Europejski Trybunał Praw Człowieka
ETS	Europejski Trybunał Sprawiedliwości (potoczna nazwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej)
NBP	Narodowy Bank Polski
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SN(7)	Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów
SO	Sąd Okręgowy
SOKiK	Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
SW	Sąd Wojewódzki
TK	Trybunał Konstytucyjny
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (od 1.12.2009 r.)
UKE	Urząd Komunikacji Elektronicznej
UNCITRAL	Komisja Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowego Prawa Handlowego
UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
URE	Urząd Regulacji Energetyki
UTK	Urząd Transportu Kolejowego

3. Czasopisma, publikatory

ADR	ADR – Arbitraż i Mediacja
An. UMCS	Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska
AUL	Acta Universitatis Lodziensis
AUWr	Acta Universitatis Wratislaviensis
BB	Betriebs-Berater
BGBL	<i>Bundesgesetzblatt</i> (Federalny Dziennik Ustaw)
Biul. Arb.	Biuletyn Arbitrażowy
BSN	Biuletyn Sądu Najwyższego
CzPH	Czasopismo Prawno-Historyczne
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.Urz.	Dziennik Urzędowy
EP	Edukacja Prawnicza
EPS	Europejski Przegląd Sądowy
Gl.	Glosa
Gł.Pr.	Głos Prawa
GP	Gazeta Prawnicza
GSP	Gdańskie Studia Prawnicze
Jur.	Jurysta
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
KPPubl	Kwartalnik Prawa Publicznego
KSP	Krakowskie Studia Prawnicze
MoP	Monitor Prawniczy
MSiG	Monitor Sądowy i Gospodarczy
NJW	Neue Juristische Wochenschrift
NP	Nowe Prawo
NPC	Nowy Proces Cywilny
NPN	Nowy Przegląd Notarialny
OG	Orzecznictwo Gospodarcze
OMT	Organizacja – Metody – Technika
ONSA	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
OSA	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych

OSN	Zbiór Orzeczeń Sądu Najwyższego. Orzeczenia Izby Cywilnej (w latach 1933–1952), Orzecznictwo Sądu Najwyższego (w latach 1953–1961: Izby Cywilnej i Izby Karnej, w roku 1962: Izby Cywilnej, w latach 1963–1981: Izby Cywilnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w latach 1982–1989: Izby Cywilnej i Administracyjnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w latach 1990–1994: Izby Cywilnej oraz Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w 1995 roku: Izby Cywilnej)
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich – Orzecznictwo Sądów Polskich (1921–1939), Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych (1957–1989), Orzecznictwo Sądów Polskich (od 1990)
OSPiKA	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych (1957–1989)
OTK	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego seria A
PA	Prawo Asekuracyjne
Pal.	Palestra
PB	Prawo Bankowe
PE	Problemy Egzekucji
PES	Problemy Egzekucji Sądowej
PiP	Państwo i Prawo
PIPWI	Prace Instytutu Prawa Własności Intelektualnej Uniwersytetu Jagiellońskiego
PiŻ	Prawo i Życie
PiZS	Praca i Zabezpieczenie Społeczne
PPC	Polski Proces Cywilny
PPE	Przegląd Prawa Egzekucyjnego
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
PPiA	Problemy Prawa i Administracji
PPP	Przegląd Prawa Publicznego
PPUW	Przegląd Prawniczy Uniwersytetu Warszawskiego
Pr. i Pod. UE	Prawo i Podatki UE
Pr. i Pod.	Prawo i Podatki
Pr.Sp.	Prawo Spółek
Prob. Praw.	Problemy Praworządności
Prz.Sejm.	Przegląd Sejmowy
PS	Przegląd Sądowy
PUG	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
PWPMEiP	Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego, Europejskiego i Porównawczego
R. Pr.	Radca Prawny
Rej.	Rejent
RNP	Roczniki Nauk Prawnych
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
Rzeczp.	Rzeczpospolita
SC	Studia Cywilistyczne
SI	Studia Iuridica
SIL	Studia Iuridica Lublinensia
SP	Studia Prawnicze
SP-E	Studia Prawno-Ekonomiczne
SPP	Studia Prawa Prywatnego
TPP	Transformacje Prawa Prywatnego
Zb.Orz.	Zbiór Orzecznictwa ETS
ZNAEK	Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie
ZNAEP	Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Poznaniu
ZNIBS	Zeszyty Naukowe Instytutu Badania Prawa Sądowego

ZNSA	Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego
ZNUG SP	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Gdańskiego. Studia Prawnoustrojowe
ZNUJ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
ZNUŁ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego
ZNUMK	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu
ZNUW	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Warszawskiego
ZNUWr	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego

4. Piśmiennictwo

- Civil and Commercial Mediation in Europe, t. I **Civil and Commercial Mediation in Europe, t. I, National Mediation Rules and Procedures** (red. *C. Esplugues, J. L. Iglesias, G. Palao*), Cambridge–Antwerpia–Portland 2012
- Civil and Commercial Mediation in Europe, t. II **Civil and Commercial Mediation in Europe, t. II, Cross-Border Mediation** (red. *C. E. Mota*), Cambridge–Antwerpia–Portland 2013
- Ereciński*, Kodeks, t. I (II, III, V) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz (red. *T. Ereciński*), t. I, Warszawa 2006, 2012; t. II, Warszawa 2006, 2012, t. III, Warszawa 2006, 2012; t. V, Warszawa 2012
- EU Mediation Law and Practice *G. de Palo, N. B. Trevor*, **EU Mediation Law and Practice**, Oksford 2012
- Góra-Błaszczkowska*, Komentarz KPC Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. I (red. *A. Góra-Błaszczkowska*), Warszawa 2013
- Jakubecki*, Kodeks ... Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz (red. *A. Jakubecki*), Warszawa 2005, 2012
- Marciniak*, Postępowanie Postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, Warszawa 2005
- Piasecki*, Komentarz KPC Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. I, Warszawa 1996, 1999, 2001, 2006, 2010; t. II, Warszawa 1997, 2000, 2002, 2006, 2010; Suplement do t. II, Warszawa 2001; t. III, Warszawa 2002, 2007, 2012; t. IV, Warszawa 2013
- Sołtysiński, Szajkowski, Szumański, Szwaja*, Komentarz KSH *S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja*, Kodeks spółek handlowych. Komentarz, t. I, Warszawa 2001, 2006, 2012; t. II, Warszawa 2002, 2005, 2013 (w przygotowaniu); t. III, Warszawa 2003, 2008, 2013; t. IV, Warszawa 2004, 2009, 2012; Suplement do t. IV, Warszawa 2004; Suplement do t. I–IV, Warszawa 2010; t. V, Warszawa 2004, 2008
- Sołtysiński, Szajkowski, Szwaja*, Komentarz KH *S. Sołtysiński, A. Szajkowski, J. Szwaja*, Kodeks handlowy. Komentarz, t. I, Warszawa 1994, 1997; t. II, Warszawa 1996, 1998